

Г. В. Разумова,

к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку та маркетингу,

ДВНЗ "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", м. Дніпро

ORCID ID: 0000-0003-4432-4050

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.8.58

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

H. Razumova,

PhD in Economics, Associate Professor at the Department of Finance, Accounting and Marketing,

SHEI "Prydniprovskya State Academy of Civil Engineering and Architecture", Dnipro

CONCEPT OF MANAGEMENT OF CHANGES IN REGULATORY POLICY OF THE DEVELOPMENT OF NATIONAL ECONOMY

Розроблено концепцію управління змінами регуляторної політики розвитку, яка ґрунтується на визначальних процесах управління, в якій поєднуються теоретико-пізнавальний, методичний, аналітико-орієнтувальний, планувально-оптимізаційний та впроваджувально-контрольний рівні. Запропонована концепція дозволяє не лише спланувати і внести зміни в галузі регулювання розвитку, але й здійснити контроль за їх впровадженням. Розкрито сутність та складові кожного рівня розробленої концепції. Визначено, що в результаті дотримання розробленої концепції управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки з'явиться можливість забезпечити прискорення розвитку як в окремих сферах, так і в національній економіці в цілому. Представлено схему дерева досягнення цілей зміни регуляторної політики в певній сфері національної економіки. Наведено документи, що спрямовані на зміну регуляторної політики розвитку національної економіки, які мають враховуватися у розробці дерева цілей по сферах національної економіки.

The actual problem of regulatory policy is its ability to ensure the development of the national economy. The purpose of the article is to develop the concept of change management of the regulatory policy for the development of the national economy on the basis of defining the management processes. It is determined that the concept of change management is the basis for the formation of a modern paradigm of state regulation of economic development and construction on its basis the management system that would meet the challenges of today and be able to function effectively in the conditions of information civilization. The concept of change management of regulatory development policy is developed, which is based on the defining processes of management, which combine theoretical, cognitive, methodological, analytical-orientational, planning-optimization and implementation-control levels. The proposed concept allows not only to plan and make changes in the field of development regulation, but also to realize the control on their implementation. It is determined that the theoretical and cognitive level includes the conceptual and categorical apparatus. The analytical and orientation level includes the assessment of the current situation, modeling of the connection between the development of the national economy and regulatory policy. The planning-optimization level should include planning for regulatory policy changes based on a three-dimensional change management matrix, building an optimization model, identifying the optimal changes in the development and regulatory policy, developing the regulatory policy improvement tasks, and evaluating the effectiveness of the changes. The implementation-control level includes detailing the measures developed on the basis of the goals tree by area, making changes and adjusting the strategic documents. The scheme of the goals' achievement tree of change the regulatory policy in a certain sphere of national economy is performed. The documents that are aimed at changing the regulatory policy of

national economy development, which should be taken into account in the development of a goal tree in the domains of the national economy, are presented. It is determined that as a result of adherence the developed concept of change management of regulatory policy of the development of national economy it will be able to accelerate development both in individual areas and in the national economy as a whole.

Ключові слова: регуляторна політика, управління змінами, регулювання розвитку, національна економіка, дерево цілей.

Key words: regulatory policy, management of changes, regulation of development, national economy, goal tree.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Регулювання економічних процесів у суспільстві є головною функцією держави, що реалізується через формування й реалізацію регуляторної політики. Актуальною проблемою регуляторної політики є її здатність забезпечити розвиток національної економіки. Водночас вирішення цієї проблеми можливе за умови розробки та впровадження концептуальних змін регуляторної політики розвитку національної економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанню дослідження економічних процесів, формуванню теоретико-методологічного базису розробки регуляторної політики та її безпосередній реалізації присвячено багато наукових праць. Так, регуляторна політика є предметом дослідження широкого кола науковців та фахівців різних галузей, зокрема: А. Вдовиченко, В. Геєць, А. Матвійчук, М. Погрібняк, О. Швердіна, Н. Шибяєва, О. Юлдашев, та інші. В. Ляшенко досліджує державну регуляторну політику у контексті її впливу на розвиток малого підприємництва [1]. Н. Осадча розглядає зміни регуляторної політики у митній політиці [2]. Аналізу сучасних тенденцій формування та розвитку регуляторної політики присвячено дослідження Р. Радейко [3]. Методика системного аналізу регуляторної політики держави щодо забезпечення економічної безпеки аграрного сектору запропонована В. Криленко [4]. Концептуальна модель здійснення регуляторної політики органами місцевого самоврядування в Україні розроблена А. Глушко [5]. І. Колупаєва визначила ступінь взаємодії та активності важелів, а також їх вплив на регуляторну політику [6]. На міжнародному рівні Організацією економічного співробітництва та розвитку пропонуються рекомендації для країн щодо вдосконалення регуляторної політики як одного з головних важелів покращення суспільного добробуту [7].

Незважаючи на широке коло наукових праць, присвячених регуляторній політиці, на нашу думку, зазначений напрям потребує подальших досліджень для забезпечення прискорення розвитку як в окремих сферах, так і в національній економіці в цілому. Так, усі необхідні для проведення зміни в галузі регулювання розвитку мають поєднуватись в єдину концепцію управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки, що дозволить спланувати, внести відповідні зміни в галузі регулювання розвитку та контролювати їх реалізацію.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розробка концепції управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки на основі визначальних процесів управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Концепція управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки має охоплювати усі необхідні для проведення заплановані та кон-

Рис. 1. Концепція управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки

Джерело: побудовано автором.

Рис. 2. Дерево досягнення цілей зміни регуляторної політики в певній сфері

Джерело: побудовано автором.

трольовані зміни у галузі регулювання розвитку. Впровадження концепції управління змінами базується на сукупності взаємоузгоджених рівнів дослідження теоретичних понять, аналітичних процедур, методів, етапів впровадження та контролю, які забезпечують виконання прийнятих рішень, спрямованих на реалізацію необхідних змін регуляторної політики розвитку.

Концепція управління змінами є підґрунтям для формування сучасної парадигми державного регулювання розвитку економіки й побудови на її основі управлінської системи, яка б відповідала викликам сьогодення та була спроможна ефективно функціонувати в умовах інформаційної цивілізації. Розроблена концепція управління змінами регуляторної політики наведена на рисунку 1. Вона включає теоретико-пізнавальний, методичний, аналітико-орієнтовальний, планувально-оптимізаційний і впроваджувально-контрольний рівні.

Теоретико-пізнавальний рівень включає понятійно-категоріальний апарат, формування якого дозволяє дати уявлення про сутність таких понять як національ-

на економіка, розвиток національної економіки, а також регуляторна політика, яка, впливаючи на розвиток сфер національної економіки, впливає на національну економіку в цілому.

Методичний рівень включає методичний інструментарій, який поєднує методичну базу оцінки (розвитку національної економіки та регуляторної політики), методичну базу оптимізації, методичну базу планування та методичну базу регулювання.

Аналітико-орієнтувальний рівень включає оцінювання поточної ситуації, моделювання залежності між розвитком

національної економіки та регуляторною політикою.

Щодо оцінювання поточної ситуації, то воно передбачає здійснення полідіагностичного оцінювання розвитку національної економіки, а також оцінювання регуляторної політики розвитку на основі визначеної системи показників. Якщо говорити про моделювання залежності між розвитком та регуляторною політикою, то воно включає побудову моделей залежності, визначення коефіцієнтів впливу регуляторної політики на розвиток, а також зонування тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики.

Планувально-оптимізаційний рівень має включати планування змін регуляторної політики на основі тривимірної матриці управління змінами, побудову оптимізаційної моделі та визначення оптимальних змін розвитку та регуляторної політики. При цьому процес оптимізації змін в регуляторній політиці повинен передбачати:

— диференціацію сфер за необхідністю прискорення розвитку та змін у регулюванні на основі матриці порівняльних переваг;

Таблиця 1. Документи, спрямовані на зміну регуляторної політики розвитку національної економіки

	Назва документу	Законодавчий акт, яким затверджено
1.	План пріоритетних дій уряду на 2019 рік	Розпорядження КМУ від 18 грудня 2018 р. № 1106-р
2.	План заходів на 2019 рік з реалізації Стратегії подолання бідності	Розпорядження КМУ від 20 лютого 2019 р. № 86-р
3.	Стратегічний план діяльності Міністерства соціальної політики України на 2018, 2019 та 2020 роки	Наказ Міністерства соціальної політики України від 18 лютого 2018 р. № 218
4.	План діяльності Міністерства фінансів України з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік	Наказ Міністерства фінансів України від 13 грудня 2018 р. № 1023
5.	План діяльності Міністерства освіти і науки України з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік	Наказ Міністерства освіти і науки України від 06 грудня 2018 р. № 1350
6.	План діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік	Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 грудня 2018 р. № 2365
7.	Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17 січня 2018 р. № 67-р
8.	Стратегія сталого розвитку України до 2030 року та Національний план дій до 2020 року по впровадженню Стратегії	
9.	Стратегія реформування державного управління на 2016–2020 роки	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування державного управління України» від 24 червня 2016 р. № 474-р
10.	Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки» від 08 лютого 2017 р. № 142-р
11.	План діяльності Міністерства охорони здоров'я України з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік	Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 грудня 2018 р. № 2365
12.	План діяльності Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік	Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 14 лютого 2019 р. № 19
13.	План діяльності Міністерства фінансів України з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік	Наказ Міністерства фінансів України від 13 грудня 2018 року № 1023

Джерело: побудовано автором.

— визначення зведених за сферами агрегованих індексів розвитку та узагальнюючих індексів регуляторної політики;

— побудову моделі залежності між зазначеними індексами;

— розв'язання задачі оптимізації з врахуванням виявлених обмежень граничної доцільності зростання (зменшення) узагальнюючих індексів регуляторної політики за сферами національної економіки та обмеження можливостей до зростання значень даних показників.

Крім того, на цьому рівні мають розроблятися завдання щодо вдосконалення регуляторної політики та проводитись оцінка їх результативності.

Впроваджувано-контрольний рівень включає деталізацію розроблених заходів на основі дерева цілей по сферах, внесення змін та корегування стратегічних документів.

Дерево цілей по окремій сфері містить три ієрархічних шари:

Перший шар — цільовий — відбиває ціль змін регуляторної політики в даній сфері, яка може бути окреслена як досягнення певного значення агрегованого індексу розвитку.

Другий шар — функціональний — передбачає визначення завдань, виконання яких дозволить досягти поставленої цілі. Визначені завдання мають спрямовуватися на вирішення проблем в окремій сфері.

Третій шар — дійовий — передбачає розробку та реалізацію певних заходів, спрямованих на вирішення поставлених завдань. Саме впровадження розроблених заходів в комплексі дає змогу виконати завдання, що дозволяє досягти цілі, якій підпорядковуються зміни в цій сфері. Схематично дерево досягнення цілей зміни регуляторної політики в певній сфері наведено на рисунку 2.

Для того, щоб побудувати дерево цілей зміни регуляторної політики в сферах національної економіки необхідно проаналізувати певні документи, серед яких можна виокремити Концепції, Стратегії, Стратегічні плани та Плани діяльності щодо формування й реалізації регуляторної політики розвитку національної економіки.

Документи, спрямовані на зміну регуляторної політики розвитку національної економіки, які мають враховуватися у розробці дерева цілей по сферах наведені в таблиці 1.

ВИСНОВКИ

Розроблено концепцію управління змінами регуляторної політики розвитку, яка ґрунтується на визначальних процесах управління, в якій поєднуються теоретико-пізнавальний, методичний, аналітико-орієнтувальний, плануально-оптимізаційний та впроваджувано-контрольний рівні, що дозволяє не лише спланувати і внести зміни в галузі регулювання розвитку, але й здійснити контроль за їх впровадженням.

В результаті дотримання розробленої концепції управління змінами регуляторної політики розвитку економіки України з'явиться можливість забезпечити прискорення розвитку як в окремих сферах, так і в національній економіці в цілому.

Література:

1. Ляшенко В.І. Регуляторна політика в Україні: методологія формування та режими реалізації в сфері малого підприємництва: автореф. дис.... докт. екон. наук: спец. 08.00.03 "Економіка та управління національним господарством", НАН України. Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2008. 32 с.

2. Осадча Н.В. Зміни регуляторної політики України в умовах підписання асоціації з Європейським Союзом. Вісник економічної науки України. 2014. № 3. С. 71—75.

3. Радейко Р.І. Регуляторна політика в Україні: особливості формування і тенденції розвитку. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2016. № 837. С. 100—104.

4. Криленко В.І. Методологічні засади оцінки регуляторної політики держави у сфері забезпечення економічної безпеки аграрного сектору. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2014. Т. 19. Вип. 2/2. С. 113—117.

5. Глушко А.Д. Концептуальні засади здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування в Україні. Молодий вчений. 2014. № 12 (15). С. 104—107.

6. Колупаєва І.В. Аналіз дієвості важелів регуляторної політики. Бізнес Інформ. 2016. № 12. С. 49—54.

7. OECD. Better Regulation Practices across the European Union. OECD Publishing, Paris, 2019. <https://doi.org/10.1787/9789264311732-en>

8. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України. Відомості Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>

9. Разумова Г.В. Підхід до оцінки регуляторної політики та її впливу на розвиток економіки. Економічний простір. № 142. Дніпро: ПДАБА, 2019. С. 78-87. DOI 10.30838/P.ES.2224.260219.78.380

10. Разумова Г.В. Підхід до управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. № 3 (71). С. 108—114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-16>

References:

1. Liashenko, V. I. (2008). "Regulatory policy in Ukraine: methodology development and modes of implementation in small businesses". Ph.D. Thesis, Economy, Institute of Industrial Economics, National Academy of Sciences of Ukraine, Donetsk, Ukraine.

2. Osadcha, N. V. (2014). "Changes in the regulatory policy of Ukraine in the context of the association with the European Union", Bulletin of economic science of Ukraine, vol. 3, pp. 71—75.

3. Radeiko, R. I. (2016). "Regulatory policy in Ukraine: its formation and trends", Series of Legal Sciences of Visnyk of Lviv Polytechnic National University, vol. 837, pp. 100—104.

4. Krylenko, V. I. (2014) "Methodological bases of assessment of regulatory policy of the state in the sphere of economic security guarantee of the agrarian sector", Odesa National University Herald, vol. 19, 2/2, pp. 113—117.

5. Hlushko, A. D. (2014). "Conceptual principles of state regulatory policy by local authorities in Ukraine", Molodyi vchenyi, vol. 12 (15), pp. 104—107.

6. Kolupaieva, I. V. (2016). "Analyzing the effectiveness of levers of the regulatory policy", Biznes Inform, vol. 12, pp. 49—54.

7. OECD (2019), Better Regulation Practices across the European Union, OECD Publishing, Paris, France. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264311732-en>.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On the principles of regulatory policy in economic activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (Accessed 04 August 2019).

9. Razumova, H. V. (2019). "Approach to regulatory policy evaluation and its effects on economic development", Economic space, vol. 142, pp. 78-87. DOI: <https://doi.org/10.30838/P.ES.2224.260219.78.380>.

10. Razumova, H. V. (2019). "Approach to the managing of changes in regulatory policy of the national economy development", Problems of systemic approach in the economy, vol. 3 (71), pp. 108-114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-16>

Стаття надійшла до редакції 05.08.2019 р.